

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לד.

עין משפט נר מצוה

שפ א ב ג מ"י פ"ב
מהל' ע"ז הלכה ג
סמך לחין מ:
שפ א ד מ"י פ"א
מהל' עירובין
הלכה ח סמך עשין א
טו"ש ע"ז א"ח סימן שפו
סעיף ה:
שפ ו מ"י פ"ד מהל'
תפילין הלכה יג
סמך עשין כז טו"ש ע"ז א"ח
סימן לח סעיף ג:
שפ ז מ"י פ"ו מהל'
סוכה הלכה א סמך
עשין מג טו"ש ע"ז א"ח סימן
תרמ סעיף א:
שפ ח מ"י שס הל' ה
סמך ע"ז טו"ש ע"ז
א"ח ס"י תרמט סעי' א:

תורה אור השלם

1. למען ידברו ימיכם וימי
בניכם על האדמה אשר
נשבעו ל' לאבותיכם לתת
לקדם בניכם השמים על
הארץ. דברים יא כא
2. בסבת חשבו שבעת
ימים כל הארץ
בשדך אל שדך בסבת:
ויקרא כב כג

גליון הש"ס

תוס' ו"ח מעקה בבחי'ד
הלאו א"ר. עין חולין
קמא ע"א מ"ה ל"ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה מעקה כי
כגון שנטלה ע"מ להחזירה
כ"י. ר"ל כשנטלה לפני
יאוש על מנת להחזירה
ואחר יאוש נמקד עליה שלא
להחזירה להשמה ללא לאו
ללא תוכל להפעל כדאיתא
בגל' מנאמ' (דף כו:)
ואח"כ משום שגט שניס
ע"כ ה"טוב"א צ"ל
כמות תוס' ועי' בעלמ'ות
יוסף קרוב לזה:

תוס' ר"י חוקן

חוקן. א"ר דתני חוקן
מדבר פלוני אפילו הכי
חוקן למדין דאיכא טפי
דחייב הכי. ובפרק בכל
מעריך [עירובין כו, א]
חוקן מן המים ומן המלח,
ומתוך ר' יוחנן וחו
ליכא והא איכא כמחין
ומטריות.

מוסף תוספות

א. והיה מצי לימיר
טעמא גזירה שמה יקרא
טעמו בחוק שיש ויתפרנו
דהוי אליבא דכ"ע אלא
לא חשש כיון דהלכתא
כר"ש. מוס' הרא"ש.
ב. משמע מדורו כולוה
דאין מצות ציצית בלילה
ולכן נשים פטורות מן
הציצית. מוס' שנת כה:
ג. וצריך להחליט ציצית
לכל כסות יום אפילו
יתעשר בן בלילה וכסות
לילה פטור איתעף
בו ביום. מוס' הרא"ש.
ד. דאמינא וראיתא אחר
פוט לבסוף לילה משמע

ותפילין וציצית. אע"ג דקיימא לן בהקומץ רצה (מנחות דף לו:)
לילה זמן תפילין והלכה ואין מורין כן מ"מ שפיר הוי
מזות עשה שהזמן גרמא שהרי אין נוהגין בשבחות וצ"ט כדדרשין
בפרק המנא תפילין (עירובין דף ק"ו). לפי שאין לריכין אות דשבת גופא
איקרי אות דכתיב כי אות היא וליית
דחשבינן הכא מזות עשה שהזמן
גרמא אומר ר"י דהיינו כרבי שמעון
דבפרק התכלת (מנחות דף מג.) דסבר
לילה לאו זמן ליתא הוא ופוטרי נשים
כדאיתא התם וכן הלכה דהא דפיק
במה מדליקין (שבת דף כה: סה:) מפרש
טעמא דסדין פטורה מן הליית גזירה
משום כסות לילה והיינו טעמא לרבי
שמעון דוקא^א ועוד קאמר בפ"ב
דברכות (דף י"ד: סה:) דבמערכב אין
אומרים פרשת ליתא בלילה ומסיק
נמי א"ר אין מתחילין מדמתחיל
מערכב ואין דמתחילין גמרינן^ב
ותימא היכי חשיב ליתא מ"ע שהזמן
גרמא למ"ד (מנחות דף מה.) ליתא
חובת טליה היא כיון דכלי קופסא
חייבין ליתא והתם ליכא זמן גרמא
כלל דיין ביום זין בלילה חייבין^ג
ואפילו למ"ד (סו: סה:) ליתא חובת גברא
הוא קשה דכמו דכסות לילה פטורה
כשהוא לובש ציוד^ד ל"א כסות יום
חייבת לובש ציוד^ה דהיינו אחריו
בירושלמי^ו כסות יום שלבשה בלילה
חייבת ליתא וא"כ היכי חשיב לה
זמן גרמא כיון שחייבת זין ביום וזין
בלילה^ז ואומר ר"י כיון שחייבין^ח מלי
במה שהזמן גרס לציטת ציוד יש לה
ליחשב זמן גרמא שזמן לציטת גורם
החייבין^ט מעקה אבירה ושי"ל
הקו. תימא לרבי בכל רבי כתיב לאו
במעקה כתיב (דברים כג) לא תשים
דמים בצינך אע"ג דמוקמינן ליה
(צ"ק דף טו:) למגדל כלב רע וסולם
רעוע דהיינו שימא צידים מ"מ אמי
נמי למעקה דהא דרשי בסיפרי^י ועשית

זו מזות עשה לא תשים דמים
(דברים כג) לא תוכל להפעל ובשלות הקן כתיב (סו: סה:) לא תקח האס
על הבנים וא"כ א"ר יהי נשים פטורות אפילו אם זמן גרמא והא
הוא הכתוב אשה לאש לכל עונשין^א שבתורה^ב ואומר ר"י דבכליה
משכחת בזה עשה בלא לאו במעקה אין שייך לא תשים דמים אלא
בזונה בית מתחילה על מנת שלא לעשות מעקה^ג אבל אם היה דעתו
לעשות מעקה ולאחר שנצאו נמלק או שעשה ונפל אין שם אלא עשה
דועשית מעקה ואז נשים פטורות ובאצירה נמי משכחת לה עשה
בלא לאו אכגון שנטלה על מנת להחזירה וכגון שנטלה^ד אחר יאוש
דהשתא לית זה לאו דלא תוכל להפעל וגם ליכא לאו דלא תגזול
(נמי ו' ואח"כ נמלק שלא להחזירה דהשתא אינו עובר אלא משום השב
תשיב^ה ושלוח הקן נמי כגון שלקח האס על מנת שלא ואח"כ נמלק
ולא שלחה דהשתא ליכא לאו כי אם עשה דשלח^ו משלח^ז ו"מ דמ"מ

א"כ נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מזות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דאיכא
למימר דאחי עשה ודחי ל"ת אבל כשהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אך
הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה צ"ט (שבת דף כה:) משום דר"ט עשה ולא תעשה ושריפה
קדשים אינה אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה דר"ט דהו זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה צ"ט וכו"ת אין הכי נמי אמאי לא
לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלס ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלס^א:
בבב מערבין. פ"י בקונטרס^ב זין עירובי חלירות זין עירובי תחומין ולא נהירא דהא צעירובי חלירות צעין פת^ג לכן נראה בכל מערבין
עירובי תחומין דוקא^ד **גבבא** בעי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשין^ה זין צינ מדליקין (שבת דף נג:) גבי ציטול תורה
בעון ציטול תורה בניס קטנים מהם מ"מ לא הוי כי אם אכמתבא בעלמא דהא דכתיב^ו כי הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בזה^ז מהאי
טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מזות כלומר המורה מלמדת לך מזות שהם חייך ועוד יש לומר דאין
ה"ע דהאי קרא קאי זין אתלמוד תורה דאמר התם וזין אמוזה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום
סברא דגברי בעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל^ח והודעתם לזניך ולא לזנומין אבל מוזה דליכא מיעוטא כלל אלא
משום דרואה להקיש מוזה לתלמוד תורה רואה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזה:
סד

וספילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת ויו"ט לאו זמן
תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מחייב בה זמן גרמא הוא:
אצירה. השבת אצירה: וכללא הוא. בתמימה וכי כלל קצוב הוא דכל
מזות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: והרי איתא מזה. ליל ראשון

שהוא חובה דכתיב (שמות יב) צערכ
תאכלו מזות^א וזמן גרס לה בנ"ו בניסן
ונשים חייבות כדאמר בפסחים
(דף מג:) נשים חייבות באכילת מזה
דבר תורה שנאמר^ב לא תאכלו עליו
חמץ שבעת ימים תאכל עליו מזות כל
ששנו בכל תאכל חמץ ישנו ביום
אכול מזה ונשים איתנהו בכל תאכל
חמץ דמזות לא תעשה היא: וכן
שמחה. בגלל דכתיב (דברים טו)
ושמחת בחגך אמה ויגד וצחק^א:
תלמוד סורה. דאמרן לעיל (דף כט:)
נשים פטורות וכן פדיון הבן כדלעיל
בפירקין (סו: סה:) **ופריס וריבא.** ופריס
ציננות (דף סה: סה:) האיש מלווה על
פריה ורביה אבל לא האשה וילף לה
מן וכנשה^ב איש דרכו לכנש ואין
דרכה של אשה לכנש וכל דלא קרינן
ציה וכנשה לא קרינן ציה פרו ורבו:
אין למדין מן הכללות. כל היכא דתני
כלל כי האי גוונא כל מזות עשה וכו'
וכל מזות לא תעשה הכל חייבין
בראייה^א אין למדין מהם דאיכא בזה
דלאו דוקא ואפילו מקום שנאמר בו
חוק דאיכא למימר מדאפיק האי דאפיק
ש"מ דוקא הוא ולא שייך מדי אפ"ה
אין למדין: **בכל מערבין.** עירובי
חלירות: **ומשפסין.** שיטופי מצאות:
חוק מן המים ומן המלח. דמדי דזין
צעין וכו' לא הוי צינ שצמקום מונומיו
בזה אדם תשובה דירמו ושביטמו:
והאיכא כמיהן ופטורין. מיני אוכלין
הם וקום להו לרצנן דלא צייני: **גמירי**
מתפילין. במה מזינו מתפילין שהיא
מזות עשה שהזמן גרמא ונשים
פטורות אף כל וכו'. ולקמן^א פריך

אדילין מתפילין לפטור נילף ממנה והקהל לחיוב: **גמירי מתלמוד סורה.**
דאיתקוש לדדדי ונשנתם לזניך (דברים ו) וכתיב בתריה וקשרתם
לאות: **מה תלמוד סורה נשים פטורות.** דכתיב לזניך ולא לזנומין^א אף
תפילין נשים פטורות: **ונקיש פטילין למוזה.** לזניך הנשים לזנומין: **לזניך כתיב**
בתריה וכתבתם על מוזהו וימא מה מוזהו נשים חייבות כדלקמן אף
תפילין נשים חייבות. ומשנינן תפילין לת"ת איתקוש זין צפרשה
לראשונה דפרשיית לעיל זין צפרשה שניה והיו לטוטפות זין עיינים
וממין ליה ולמדתם אותם את בניס: **פטילין למוזה לא איתקוש**
צנניה. שמתלמוד תורה מפסיק ציניה: **ונקיש מוזה לתלמוד סורה.**
כדאיתקש צפרשה שניה דסמך ליה וכתבתם וימא נשים פטורות:
לא ס"ד. לפטור נשים מדתלה מתן שכרה צריבוי ימים ונשי נמי
בעי חיי: **האורה הוליא אם הנשים.** צרייתא היא במשכת סוכה:
איתקוש

איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מזות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דאיכא
למימר דאחי עשה ודחי ל"ת אבל כשהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אך
הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה צ"ט (שבת דף כה:) משום דר"ט עשה ולא תעשה ושריפה
קדשים אינה אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה דר"ט דהו זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה צ"ט וכו"ת אין הכי נמי אמאי לא
לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלס ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלס^א:
בבב מערבין. פ"י בקונטרס^ב זין עירובי חלירות זין עירובי תחומין ולא נהירא דהא צעירובי חלירות צעין פת^ג לכן נראה בכל מערבין
עירובי תחומין דוקא^ד **גבבא** בעי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשין^ה זין צינ מדליקין (שבת דף נג:) גבי ציטול תורה
בעון ציטול תורה בניס קטנים מהם מ"מ לא הוי כי אם אכמתבא בעלמא דהא דכתיב^ו כי הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בזה^ז מהאי
טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מזות כלומר המורה מלמדת לך מזות שהם חייך ועוד יש לומר דאין
ה"ע דהאי קרא קאי זין אתלמוד תורה דאמר התם וזין אמוזה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום
סברא דגברי בעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל^ח והודעתם לזניך ולא לזנומין אבל מוזה דליכא מיעוטא כלל אלא
משום דרואה להקיש מוזה לתלמוד תורה רואה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזה:
סד

בזה הכללות. כל היכא דמן כלל לא אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל דלא דק במילתיה ואיכא מיל' דליתנהו כשהוא כלל
(שדוכין כו.) ואפי' במקום שנאמר בו חרץ. מדבר פלוני דאיכא למימר מדאפיקי להאי ודאי דק ככלליה אפילו הכי לא
ליתין מיהו דליתלמא שייך ולא אפיק כל מאי דבעי. בכל מערבין. עירובי חלירות ותחומין, ומשתתפין. מבזבז, חרץ
מן המים וצדקה. ללאו מדי דמון. וטעמא דעירובי תשום דדעיתו ודחיתו במקום מונומיו הוא ויוני ששנו כל בני התלך
כדי מונו בזה אחר, נעשה כחלו כולן דרים במתו ומנאלו כולן רשות אחת וכן צעירובי תחומין נעשה נמי ששנו שם ומס
יו לו אלסית אחת לכל רוח, ולכן דבר מונו צעין (סו: סה:). **תפילין.** נמי מזות עשה שהזמן גרמא דכתיב לילה וצבת וכו'
ומן פטילין ניהו (ברכות כו.) ונקיש מוזה לתלמוד תורה. דכתיב ולמדתם אותם את בניס וממין ליה ומתנתם מה
תלמוד תורה פטורות ואע"ג דאין הזמן גרמא רחמנא פטרייהו דכתיב לא בניס ולא צנומנים אף מוזה נשים פטורות (ברכות כו.)
(כא.) נשי לא בעי חיי. בתמימה (ברכות כו.) האורה. בני ישראל ישנו בנסות, ויומן שנארום, להוליא את הנשים (סוכה כו.)

מסורת הש"ס

(א) [בנמ"י: והקהל],
(ב) עירובין (א, ב) שם כ"ו:
(ג) סוכה כה. מ"כ פ' אמור
(ד) פ"ק ח' מביא האורה לרבות
הנשים [ע"ש, (א) ג"ו
סו: (ו) [פסחים ק'
ע"א], (ז) [דברים טו,
ג], (ח) [נדרש"י כנ"ר]
טוף ד"ה והקהל דכתיב
הקהל את העם האנשים
הנשים והטף לשמוע מן
המלך פרשת הקהל בסוכות
בשמיטה], (ט) [נדרש"י
א, כה], (י) [מגילה ב'
ע"א, וי"ש מדר"ה חוקן,
ז] [נעמוד בן, (ז) [נעליט
ע"ש, (ע"ש, (ט) [שמות לא,
יג], (ס) [שם ד"ה גזירה,
(ס) [שם ד"ה ויחמרן,
(ז) [נדרש"י ה"ז (כא)
ע"א], (ז) [נדרש"י: תלין],
(ז) [פרשת כי תלך סימן
רענן], (ק) [נקמן לה ע"ש],
(ר) [נ"ל לפני יאוש ע"י צ"מ
כו: ויכ' מוס' שם ד"ה
לחי עירובי וכו'], (ש) [נאלי
ע"א], (ע"א, (ע"א, (ע"א,
(א) [נדרש"י כ"ע ע"ש וי"ש
(ב) [נדרש"י: (א) [נדרש"י:
ע"א ע"ש, (ג) [נדרש"י:
גרי], (ד) [נדרש"י, כו,
(ה) [דף טו: ל' וס' מוס'
הש"ס ולמדתם את בניס
ולא צנומנים וי"כ מוס'
בשבת לז: ד"ה מקראי
דכתיב ולמדתם אותם את
בניס ולא את צנומנים],

מוסף רש"י

הרי צמצא. לילה הראשונה
חובת עשה היא. צערכ
תאכלו מזות, ושאר כל
הימים אם רלה להשחק
בצער בלא לחס אמן חובה
עלי לאכול (שדוכין כו.)
שמחה. ושמחת אמה
וביתך הרי נשים בנאמנע,
ומנה נמי חובה לנשים
במשכת פסחים (מג.)
מהיקישא דלא תאכל עליו
חמץ שבעת ימים תאכל
עליו מזות, כל ששנו בכל
תאכל חמץ ישנו בקיום אכול
מזה, ואין שכן בכל תאכל
חמץ, דכל מאכל לא תעשה
נשים מחובות כנשים,
דקושא נשים להשחית לכל
עונשים שבתורה (סו:).
לעלות לרגל ולשמחת בזה
עם בעלה דעל השמחה
נאמרו נשים דכתיב ושמחת
אמה ויגד [דברים יד]
(מגילה ו.) הקהל. במעמד
שנת השמיטה בזה הסוכות
המלך עומד על צינה
וקורא לפניו מזות משנה
תורה כדאיתא בנדרים
(מג.) וכתיב האנשים
והנשים והטף (שדוכין סו:).
והרי תלמוד תורה.
נשים פטורות, דכתיב
ולמדתם אותם את בניס,
ולא צנומנים (סו:). פריה
ורביה דכתיב פרו ורבו
ומנאלו את הארץ וכנשה
איש דרכו לכנש ואין שייך
דרכה לכנש (סו:).
הבן. נשן הבכור, חובה
על האב ולא על האם,
שמעיהן על דכתיב תפדה
קרי ביה מפרה, כל שחייב
ליפדות חייב לפדות את
עו ואשה אינה ככל פדיון
עבדו דכתיב כסור בניך
תפדה ולא צנומין, אינה
במזות פדיון גנה
הבכור (אין למדין

דכסות לילה פטורה אפילו כשלוכשה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחיוב האדם ביום יותר מבליילה. סו: א. מוס' מין ליתא
מית גורם. ו. וילפין שפיר מתפילין לפטור נשים אע"ג דהו חושש כעין תפילין. מוס' הרא"ש. ח. ונשים חייבות בכל לא
תעשה. יט"ז. טו. דאכי תבנה בית חדש קאי שלא יבנהו לזנות כן לשום דמים בביתו. מוס' הרא"ש ועי' עמלמי. י. ואית
כיון דמחוייב בהשבה איכא לאו דלא תגזול אע"ג דלא איתא לילה באיסורא מידי דהוה אכוש שכר שכיר דבריש איהו
נשך וי"ל דלא שייך לא תגזול מאחר שנתירא. מוס' הרא"ש. כ. ובכי האי גוונא דליכא לא תעשה ואיכא עשה איצטריך
לחייבו נשים בהו משום דהוה פטור עשה שלא הזמן גרמא. יט"ז. כ.

אם עשית כן ירצו ולא לאו לא ירצו צעירי תורה נדרשים ככלל לאו הן ומכלל כן לאו (דברים יא)